

АБРО, Изх. № 43/31.07.2020 г.

ДО

Г-Н БОИЛ БАНОВ

МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БАНОВ,

Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори – АБРО обединява търговски доставчици на медийни услуги – най-големите национални политематични телевизии, най-популярните телевизионни програми с кабелно и сателитно разпространение, най-широкообхватните и слушани търговски радиомрежи, множество местни радиооператори. Членовете ни предоставят също медийни услуги по заявка и са издатели на онлайн публикации в пресата. Като част от творческите индустрии, за нашите членове е от съществено значение и регулацията на платформите за онлайн споделяне на съдържание. Специфичната дейност, която нашите членове осъществяват, обуславя различните качества, които те притежават в сферата на авторското право и сродните му права. От една страна те са носители на авторски и сродни на тях права върху своите радио- и телевизионни програми, върху голяма част от съдържанието на тези програми, както и върху своите онлайн публикации в пресата. От друга страна те са ползватели на множество произведения и други защитени обекти, включени в предоставяните от тях услуги. С оглед на това, членовете на АБРО са пряко засегнати от почти всички разпоредби на Директива 2019/790¹, за транспонирането на която Министерство на културата осъществява консултационен процес.

С настоящото писмо в определения срок представяме позицията на АБРО по публикуването на интернет сайта на Министерството на културата четири консултационни документа относно транспонирането на Директива 2019/790 в българското право. Изложението по-долу е разделено тематично съобразно съдържанието на консултационните документа. Позицията на АБРО по първия консултационен документ е изложена в свободен текст. По останалите три консултационни документа в текста са възпроизведени поставените въпроси, по които

¹ Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета относно авторското право и сродните му права в Цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО (Директивата) до 7 юни 2021 година

АБРО изразява позиция, като самата позиция е поместена непосредствено след съответния въпрос.

I. ПО КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ № 1

Във връзка с транспонирането на новите изключения и ограничения на авторското право и сродните му права, предвидени в Директива 2019/790, АБРО препоръчва в чл. 24, ал. 1 от Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП) да бъдат включени две допълнителни хипотези на свободно използване на обекти на авторски и сродни на тях права без заплащане на компенсационно възнаграждение, а именно:

- използване за целите на карикатурата, пародията или имитацията на друго литературно произведение (Директива 2001/29 ЕО, чл. 5, пар. 3, б. „к“);
- случайно включване на произведение или на друг закрилян обект в друг продукт (Директива 2001/29 ЕО, чл. 5, пар. 3, б. „и“).

Посочените изключения са предвидени като правна възможност за държавите-членки на Европейския съюз в чл. 5 на Директива 2001/29². До момента те не са транспонирани в българското право, но считаме, че въвеждането им е наложително. По-долу излагаме нашите съображения за това.

1. Свободно използване на обекти на авторски и сродни на тях права за целите на карикатурата, пародията или имитацията на друго литературно произведение

Предвиждането на изключения от авторското право и сродните му права за целите на карикатурата, пародията или имитацията на друго литературно произведение е предвидено като незадължителна възможност за държавите-членки на Европейския съюз с чл. 5, пар. 3, буква „к“ от Директива 2001/29. То е тясно свързано с реализирането на комуникационните права на гражданите, признати от Хартата на основните права на Европейския съюз, Всеобщата декларация за правата на човека и конституциите на всички съвременни правови държави. Поради тясната свързаност на това изключение с комуникационните права, почти няма държави-членки на Европейския съюз, които да не са въвели поне частично изключението в правната си система. Към момента освен България, това са единствено Португалия, Гърция и Унгария.

В Република България комуникационните права (информационните свободи) са прогласени в чл. 39, 40 и 41 на Конституцията и включват **правото на изразяване**

² Директива 2001/29/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество

и разпространяване на мнение чрез слово, звук, изображение или по друг начин, правото да се търси, получава и разпространява информация, свободата на медиите и забраната за цензура. За гарантиране на тези права, от съществено значение е на законодателно ниво да бъде уреден справедливия баланс между тях и авторското право и сродните му права. Това може да се осъществи чрез въвеждане на предвиденото в чл. 5, пар. 3, буква „к“ от Директива 2001/29 изключение.

Комуникационните права не са абсолютни. Съгласно Конституцията използването на комуникационните права не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на други граждани, срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве, морала и др. Тези граници са гаранция, че при въвеждане на изключението за използването за целите на карикатурата, пародията или имитацията на друго литературно произведение, то няма да може да бъде използвано неограничено и недобросъвестно.

Съдът на Европейския съюз в своята практика по преюдициални запитвания е дефинирал съдържанието на понятието „пародия“ по смисъла на чл. 5, пар. 3, буква „к“ от Директива 2001/29, като също е определил границите на прилагането на изключението за пародията. В решението по дело C-201/13 (*Deckmyn срещу Vandersteen*) Съдът сочи, че *„основните характеристики на пародията се състоят в това, че, от една страна, тя напомня за съществуващо произведение, като същевременно съществено се различава от него, и от друга страна, е проява на хумор или осмиване. Понятието „пародия“ по смисъла на тази разпоредба не е обусловено от изискванията пародията да притежава собствени оригинални характеристики — освен да показва съществени различия спрямо пародираното оригинално произведение — да може да бъде отнесена с основание към лице, различно от автора на оригиналното произведение, да е насочена към самото оригинално произведение или да съдържа позоваване на източника на пародираното произведение“*. Решението посочва, че прилагането на изключението за пародията *„трябва да защита справедливия баланс между, от една страна, правата и интересите на лицата, ..., и от друга страна, свободата на изразяване на ползвателите на закриляно произведение, ползващи се от изключението за пародията“*.

За да може да защити свободата на словото българският съд в своята практика разработва сложни правни конструкции, които да оправдаят свободното използване на обекти на авторски и сродни на тях права за нуждите на пародията и карикатурата чрез предвиденото в чл. 24, ал. 1, т. 2 от ЗАПСП изключение за свободно използване на цитати от вече разгласени произведения на други лица при критика. В решение № 112 от 2.08.2017 г. по т. д. № 1771/2016 г. на Върховен касационен съд (ВКС), 1-во търговско отделение, постановено по спор между "Седем-Осми" АД (продуцент на „Шоуто на Слави“) и "Глобал Вижън" ООД (продуцент на „Господари на ефира“), Върховният касационен съд посочва следното: *„Критиката се дефинира като обсъждане, анализиране с цел да се открият добрите и лошите страни на личност или явления от социалния живот. Или тя е обобщаващото понятие, докато проията, гротеската, карикатурата, пародията, хиперболатата и т.н. са все стилистични похвати, чрез които критиката се изразява. Т.е. те са изразни*

средства, тъй като именно, чрез тях се подлагат на критика лични и обществени недъзи, които биват осмивани, като по този начин постигат целта си – обсъждането на тези явления и тяхното отричане.“. Цитираната практика на Върховния касационен съд е правилна и необходима за защита на свободата на словото в България. Въпреки това считаме, че е наложително въпросът за свободното използване на обекти на авторски и сродни на тях права за целите на карикатурата, пародията и имитацията да бъде разрешен безспорно на законодателно ниво. Само по този начин реално ще се гарантират комуникационните права, предвидени в Конституцията, във връзка с правата на интелектуална собственост, уредени от ЗАПСП.

Бихме искали също така да обърнем внимание, че чл. 17, пар. 7, буква „б“ от Директива 2019/790 предвижда задължително въвеждане в законодателството на държавите-членки на изключението за свободно използване с цел карикатура, пародия или имитация в случаите на предоставянето на публично разположение на съдържание, генерирано от потребителите, в онлайн услугите за споделяне на съдържание. Считаме, че въвеждането на изключението единствено по отношение на онлайн услугите за споделяне на съдържание необосновано би предоставило на онлайн платформите и техните потребители по-висока степен на защита на комуникационните права отколкото на традиционните медии. Въвеждането на изключението ще бъде показател за зачитане на комуникационните права на медиите и на създателите на творчески продукти.

2. Случайно включване на произведение или на друг закрилян обект в друг продукт

Друго изключение, предвидено в Директива 2001/29 като правна възможност за държавите членки на Европейския съюз, е случайното включване на произведение или на друг закрилян обект в друг продукт (чл. 5, пар. 3, буква „и“). В България това изключение не е въведено, но считаме, че включването му като форма на свободно използване на обекти на авторски и сродни на тях права без заплащане на компенсационно възнаграждение също има важно значение за гарантиране на комуникационните права, предвидени в Конституцията. Въвеждането му би въвело правна сигурност при създаването на филми, репортажи, фотографии и други продукти, при създаването на които случайно могат да бъдат включени други обекти на авторски и сродни на тях права (напр. звучаща на обществено място музика), без това включване да е изрично целено.

До момента не съществува практика на Съда на Европейския съюз относно изключението по чл. 5, пар. 3, буква „и“ от Директива 2001/29. Считаме, че предвидените в Конституцията на Република България изисквания за баланс при упражняването на комуникационните права ще бъдат достатъчна гаранция при въвеждане на изключение.

II. ПО КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ № 2

Разпоредбите на Дял III, Глава 1 „Произведения и други защитени обекти извън търговско обращение“ от Директива 2019/790 нямат пряко отношение към дейността на членовете на АБРО. Поради това АБРО изразява позиция единствено по частта от въпросите в Консултационен документ № 2, свързани с Дял III, Глава 2 „Мерки за улесняване на колективното лицензиране“ от Директива 2019/790.

Да се въведе ли в България механизъм за колективно управление с разширено действие? Как следва да се постигне това – чрез разширено колективно лицензиране, оправомощаване или презумпция за представителство? При кои начини на използване и за кои видове произведения считате, че това е подходящо?

Считаме, че до голяма степен в България е въведен като правило механизъм за колективно управление с разширено действие. ОКУП сключват споразумения с ползвателите, които обхващат правата на правноносителите, които не са дали изрично разрешение на тези ОКУП да ги представляват. В този смисъл например при подаване на заявление за регистрация от страна на ОКУП, в случай че вече има регистрирана ОКУП за излъчване по безжичен път, предаване или препредаване по кабел, публично изпълнение или предлагане по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до произведение или друг обект на закрила, или до части от него по начин, позволяващ този достъп да бъде осъществен по време и по място, индивидуално избрани от всеки от тях или само за някое от тези права, то новият ОКУП трябва да представи споразумение за представителство с вече регистрираната организация. Споразумението за представителство трябва да включва упълномощаването на регистрираната организация да разрешава използването и да събира възнагражденията за произведенията и другите обекти на закрила, за които на заявителя – нова ОКУП, е възложено колективно управление на права. Т.е. във всички случаи нова организация за колективно управление ще бъде задължена да предостави на съществуващата организация правото да договаря с ползвателите (чл. 94в и Чл. 94в¹ от ЗАПСП). Същата законодателна логика следва и чл. Чл. 94р¹ от ЗАПСП, ал. 3 и ал. 5. Според ал. 5 на чл. 94р¹ ЗАПСП „В случаите, които се отнасят до управлението на права за публично изпълнение на живо или чрез запис, за излъчване по безжичен път, за предаване или препредаване по кабел или за предлагане по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до произведения или до други обекти на закрила, или до части от тях по начин, позволяващ този достъп да бъде осъществен по време и по място, индивидуално избрани от всеки от тях, или само на някое от тези права, сключването на договор с първата регистрирана организация, която управлява тези права, и заплащането на уговореното по този договор възнаграждение освобождават от отговорност ползвателя както по отношение на членовете на тази организация, така и по отношение на всички останали местни и чуждестранни носители на права за същите категории права, видове права, произведения и други обекти на закрила, освен по отношение на тези носители на права, които изрично и писмено са изразили пред

тази организация несъгласие с това. Такова несъгласие има действие от началото на календарната година, следваща годината, през която е направено.“ ОКУП дава разрешение за използване на обектите на авторскоправна закрила за правноносителите и без да е получила разрешение от правноносителите.

Следва да се направи оценка за изпълнение на принципите и гаранциите по чл. 12, параграф 3 от Директива 2019/790 и доколкото е необходимо, да се включат или допълнят в ЗАПСП посочените там гаранции.

Следва да се разгледа отново и механизма за регистрация на ОКУП при вече регистриран такъв в хипотезата на чл. 94в, ал. 2 от ЗАПСП.

При какви критерии една ОКУП следва да се приема за достатъчно представителна, за да участва в механизма на колективно управление с разширено действие?

Действащата уредба на колективното управление на практика поставя в монополно положение съществуващите ОКУП по отношение на предоставянето на разрешение за излъчване по безжичен път, предаване или препредаване по кабел, публично изпълнение и предлагане по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до произведение или друг обект на закрила.

Принципът за представителност на ОКУП по чл. 12, параграф 3, б „а“ от Директивата не е въведен в българското законодателство. Според Съображение 33 от Директивата би следвало представителността да се основава на оправомощаване от значителен брой правноносителите за съответния вид произведения или други обекти на закрила, за предоставяне на разрешение за съответния вид използване.

Необходими ли са допълнителни мерки за защита интересите на правноносителите? Какви предлагате да бъдат те?

В допълнение на гаранциите, предвидени в Директива 2019/790, за интересите на правноносителите при прилагане колективното лицензиране с разширено действие³ считаме, че следва да се гарантира по-ефикасно своевременното изплащане на възнагражденията, в размерите събрани от ползвателите.

---

³ Прилагане на механизма само в строго определени области; гарантиране на представителността на ОКУП, равно третиране на всички правноносителите; лесно и ефективно изключване от правноносителите на техните произведения и други защитени обекти от лицензионния механизъм; осигуряване на публичност за нуждите на правноносителите на информацията относно колективното лицензиране с разширен ефект.

III. ПО КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ № 3

По-долу представяме позицията на АБРО по въпросите, поставени в Консултационен документ № 3, касаещи Дял III, глава 3 „Достъп до аудиовизуални произведения на платформи за видео по заявка“, Дял IV, Глава 1 „Права върху публикации“ и Глава 2 „Някои видове използване на закриляно съдържание от онлайн услуги“ на Директива 2019/790.

1. Достъп до аудиовизуални произведения на платформи за видео по заявка (Дял III, глава 3 от Директива 2019/790)

Съществува ли в България независим орган, който да бъде натоварен с функциите за участие в механизма за преговори? Ако е необходимо създаването на нов орган, какви да бъдат мястото и структурата му?

Считаме, за съдействие при преговори за сключване на договори с цел предоставяне на аудио-визуални произведения на разположение в услуги за видео по заявка, страните да могат да разчитат на медиация.

Без да оспорваме специалните знания в областта на авторското право и сродните му права медиаторите, вписани в единния регистър на медиаторите по чл. 94ш, ал. 1 от ЗАПСП, следва да отбележим, че медиаторите не са достатъчно, както и че липсва процедура за проверка на специалните знания.

Страните, които желаят да сключат договор и срещат затруднения, следва да могат да се обърнат и към експертите, вписани в единния регистър на медиаторите по чл. 94ш, ал. 1 от ЗАПСП.

Процедурата по чл. 13 от Директивата изисква следното: *„Независимият орган, създаден или определен от държавата членка за целите на настоящия член, и медиаторите подпомагат страните при преговорите и им помагат да постигнат споразумение, включително, по целесъобразност, като им представят предложения.“* Самата процедура на подпомагане на страните при преговори съвпада с целта на медиационната процедура по чл. 2 от Закона за медиацията: *„Чл. 2. Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение.“* Чл. 13 от Директивата не насочва към арбитражно производство, при което спорът се решава от арбитражен съд.

Разпоредбите на Директивата не изключва принципната възможност при имуществен спор между правноносител и ползватели да се уговаря спорът да бъде решен от арбитражен съд. Ако такава разпоредба бъде обсъждана, то следва внимателно да се разгледат действащите у нас арбитражни съдилища и наличието на арбитри с експертиза за разрешаване на спорове, които имат в основата си материалноправно отношение в областта на авторското право и сродните му права.

Следва също да се огледа предмета на споровете, решавани според правилниците на арбитражните съдилища.

Отговарят ли правилата в Закона за медиацията и Правилника на Арбитражния съд при Българската търговско-промишлена палата на целите на механизма за преговори?

Директива 2019/790 предвижда, че държавите членки трябва да осигурят съдействие в случай на трудности при преговори за сключване на договори с цел предоставяне на аудио-визуални произведения на разположение в услуги за видео по заявка. Съгласно съображение 52 от директивата „участие в този механизъм за преговори и последващото сключване на споразумения следва да бъде на доброволен принцип и да не засягат свободата на договаряне на страните“. Водещ принцип на Закона за медиацията е именно доброволността на процедурата⁴, с оглед на което считаме, че законът отговаря на изискванията Директива 2019/790.

Преговорите по сключване на лицензионни споразумения са специфична материя, за която се изискват специални знания и опит в областта на авторското право и сродните му права. Съображение 52 от Директива 2019/790 уточнява, че органът или медиаторите следва да предоставят „професионални, безпристрастни и външни съвети“. Считаме, че с оглед гарантиране на професионално съдействие е препоръчително съдействието да се осъществява от медиатори, вписани в единния регистър на медиаторите по чл. 94ш, ал. 1 от ЗАПСП, като следва да бъде обсъдено и доразвито изискването на чл. 94ш, ал. 1 от ЗАПСП за специални знания в областта на авторското право и сродните му права към медиаторите, вписани в регистъра.

2. Права върху публикации (Дял IV, глава 1 от Директива 2019/790)

Как следва да се разбира понятието за „много кратки откъси“, които остават извън дадената с чл. 15 закрила?

ЗАПСП предвижда, че издателите на периодични издания са носители на авторско право върху тях. Съгласно чл. 10 от ЗАПСП носител на авторското право върху периодични издания е „физическото или юридическото лице, което осигурява създаването и издаването на произведението“. За авторското право на издателите на периодични издания ЗАПСП не предвижда специален срок, което означава, че се прилага общия срок на защита на авторското право – 70 години след смъртта на автора. В този смисъл ЗАПСП вече предоставя на авторите на периодични издания по-висока степен на защита от предвидената в Директива 2019/790.

ЗАПСП също така предвижда възможности за свободно използване на произведения. Сред предвидените форми на свободно използване са: използването на

⁴ Съгласно чл. 2 от Закона за медиацията „Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение.“

кратки откъси за нуждите на цитати при критика и обзор; използването на части от публикувани произведения или на неголям брой произведения в други произведения в обем, необходим за анализ, коментар или друг вид научно изследване; възпроизвеждането от средствата за масово осведомяване на вече разгласени статии по актуални икономически, политически или религиозни теми, случай че такова използване не е било изрично забранено, и др. Считаме, че извън действащите изключения от авторското право, предвидени в чл. 24 от ЗАПСП, не е необходимо да се въвежда допълнително изключение за използване на „много кратки откъси“ от онлайн публикации в пресата.

Необходимо ли е да транспонираме чл. 16 от Директивата в ЗАПСП? Обосновайте се. Какви биха могли да бъдат условията за уважаването на претенцията и разпределянето на плащанията?

С оглед на факта, че съгласно чл. 10, ал. 1 от ЗАПСП носител на авторските права върху периодичните издания е „физическото или юридическото лице, което осигурява създаването и издаването на произведението“, считаме, че би било справедливо компенсационните възнаграждения при свободно използване на публикациите в тези периодични издания, да бъдат разпределяни в равни дялове между издателя на периодичното издание и автора на публикацията. В противен случай би имало неравнопоставено третиране на отделните категории автори.

3. Определени начини на използване на закриляно съдържание от онлайн услуги (Дял IV, глава 2 от Директива 2019/790)

Как разбирате „най-добрите усилия“ по смисъла на чл. 17 от Директивата?

Директива 2019/790 определя понятието „доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание“ като:

1. доставчик на услуга на информационното общество;
2. основната цел или една от основните цели на когото е да съхранява и да предоставя достъп на публиката до голям брой защитени от авторското право произведения или други защитени обекти;
3. качени от ползватели на услугата на този доставчик;
4. които той организира и популяризира;
5. с цел реализиране на печалба.

Целта на определеното е да обхване само доставчици на услуги, които са съществен участник на пазара на онлайн съдържание и се конкурират с други услуги, които предоставят достъп до аудио- или аудиовизуално съдържание. По тази причина директивата адресира услуги, чиято основна цел е да съхраняват защитено

от авторското право съдържание и да дават възможност на потребителите да качват и споделят голямо количество такова съдържание с цел получаване на печалба.⁵ Част от определението е изискването доставчикът на услугата да обработва това съдържание като го организира, популяризира (включително според съображение 62 на директивата да го категоризира и използва целево популяризиране в рамките на услугата – „by organising it and promoting it in order to attract a larger audience, including by categorising it and using targeted promotion within it“)

Доколко доставчикът съхранява и предоставя достъп до голямо количество съдържание, защитено с авторско право, следва да се прецени във всеки конкретен случай като се вземе предвид публиката /потребителите на услугата/ и броя на файловете със защитено съдържание, качено от ползвателите (Съображение 63 от Директивата).

Най-същественото нововъведение на чл. 17 от Директива 2019/790 е установяването, че доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание извършва публично разгласяване или предоставяне на публично разположение на защитени с авторско право произведения или до други защитени обекти, качени от ползватели, за което следва да бъде получено разрешение от носителите на авторски и сродни на тях права върху съдържанието. Разрешението от правноносителите следва да бъде получено чрез договор (лицензионно споразумение) за публично разгласяване или предоставяне на публично разположение на произведения или други обекти на закрила. Според българския ЗАПСП в общия случай следва да бъде получено разрешение за предлагането по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до произведението или до част от него по начин, позволяващ този достъп да бъде осъществен от място и по време, индивидуално избрани от всеки от тях.

С оглед на разбирането, че доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание осъществява използване на защитено съдържание, Директива 2019/790 изрично посочва, че изключването на отговорността за съхраняване на информация от лицето, което предоставя услуги на информационното общество по чл. 14, параграф 1 от Директива 2000/31⁶ (въведена в чл. 16 от Закона за електронната търговия) няма да се прилага.

Директива 2019/790 предвижда изключение от предвидените изисквания за законосъобразно използване на защитени обекти в услугите за онлайн споделяне на съдържание. Ако доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание не е получил разрешение от правноносителите за използване на техните обекти в услугата

---

⁵ Съображение 62 от Директивата

⁶ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар

си, няма да носи отговорност за неправомерни действия по използване на защитените обекти, ако докаже, че:

- е положил всички усилия за получаване на разрешение; и

- в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа е положил всички възможни усилия, за да гарантира, че конкретните обекти на закрила, за които правноносителите са предоставили на доставчиците на услуги съответната и необходима информация, не са налични; и

- е действал експедитивно, след като е получил достатъчно обосновано уведомление от правноносителя, за да преустанови достъпа или премахне от своя уебсайт обекта на закрила, за който е постъпило уведомлението, и е положил максимални усилия за предотвратяване на бъдещото му качване според високите професионални стандарти.

Съображение 66 от Директива 2019/790 дава известни указания относно оценката на усилията, положените от доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание. В Съображение 66 е посочено: *„Когато се оценява дали даден доставчик на онлайн услуги за споделяне на съдържание е положил всички възможни усилия в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа, следва да се вземе предвид дали доставчикът на услуги е предприел всички стъпки, които добросъвестен оператор би предприел, за да постигне предотвратяване на наличието на неразрешени произведения или други обекти на своя уебсайт, като се вземат предвид най-добрите практики в отрасъла и ефективността на стъпките, предприети с оглед на всички съответни фактори и развития, както и принципът на пропорционалност. За целите на тази оценка следва да се вземат предвид редица елементи, като например размерът на услугата, развитието на съвременното състояние на съществуващите средства, включително евентуалното бъдещо развитие, за да се избегне наличието на различни видове съдържание и разходите по такива средства за доставчиците. Различни средства за избягване на наличието на неразрешено, защитено с авторско право съдържание биха могли да бъдат подходящи и пропорционални според вида съдържание и поради това не може да бъде изключено, че в някои случаи наличието на неразрешено съдържание може да бъде избегнато само след уведомяване от правноносителите. Всички стъпки, предприемани от доставчици на услуги, следва да бъдат ефективни по отношение на преследваните цели, но не следва да надхвърлят необходимото за постигане на целта за избягване и преустановяване на наличието на неразрешени произведения и други обекти.“*

От цитирания текст става ясно, че преценката на положените от даден доставчик на онлайн услуги за споделяне на съдържание е предмет на индивидуална преценка във всеки отделен случай. При осъществяване на тази преценка следва да се вземат предвид редица фактори, като: обичайното поведение на един добросъвестен оператор; съществуващите най-добри практики; размерът на услугата (което включва както приходите, реализирани от нея, така и броят на намиращите се в нея защитени обекти, както и броят на потребителите на услугата); вида на конкретното съдържание, доколкото не всеки вид мерки са подходящи за защита на всеки вид

съдържание; наличието на уведомяване от правноносителите; пропорционалността на усилията спрямо преследваните цели.

Съображение 66 от директивата уточнява също, че стъпките, предприети от доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание, не следва да водят до предотвратяване на наличието на съдържание, което не е предмет на нарушение, както и че предвидените задължения не следва да водят до налагане на общо задължение за контрол от страна на държавите членки.

По какъв начин да се транспонират изключенията, предвидени в полза на потребителите на платформите?

АБРО призовава за въвеждане на изключенията за използване с цел карикатура, пародия или имитация в чл. 24, ал. 1 от ЗАПСП като общо изключение, валидно за всички ползватели. Предвиждането на тези изключения от авторското право е от съществено значение за гарантиране на комуникационните права, прокламирани от Конституцията на Република България. Според нас не е налице обоснована необходимост от въвеждане на изключението единствено по отношение на използването, осъществявано от потребителите на онлайн услугите за споделяне на съдържание. По-горе в изложението, като част от позицията на АБРО по Консултационен документ № 1, сме изложили подробна аргументация относно въвеждането на изключението.

Как следва да функционира механизмът за разглеждане на оплакванията на потребителите?

Директива 2019/790 поставя изисквания за въвеждане на разположение на ползвателите на механизъм за разрешаване на спорове на относно преустановяването на достъпа или премахването на произведения или други обекти, качени от тях (параграф 9 от чл. 17). Този механизъм функционира в рамките на самата услуга за онлайн споделяне на съдържание.

Изискванията на директивата са механизмът: да бъде ефективен, жалбите да се обработват без ненужно забавяне; решенията за преустановяване на достъпа или за отстраняване на каченото съдържание да подлежат на човешка преценка.

Държавите членки следва да осигурят и механизми за извънсъдебно решаване на спорове, които да дават възможност споровете да бъдат разрешавани безпристрастно, без ползвателят да е лишен от правната защита, предоставяна от националното право. Ползвателите следва да имат достъп до съд или друг компетентен правораздавателен орган, за да се позовават на приложимостта на изключение или ограничение по отношение на правилата на авторското право и сродните му права.

Извън отговорите по поставените въпроси бихме искали да обърнем внимание на някои допълнителни аспекти във връзка с транспонирането на правилата относно платформите за онлайн споделяне на съдържание.

На първо място считаме, че е важно ЗАПСП да включи точна дефиниция за „доставчик на услуги за онлайн споделяне на съдържание“, отговаряща на критериите по директивата.

На следващо място бихме искали да обърнем внимание на предвидения в чл. 17, пар. 6 от Директива 2019/790 облекчен режим на отговорност по отношение на т.нар. „нови доставчици“ на онлайн услуги за споделяне на съдържание. Като такива са определени доставчиците, които:

- съществуват от по-малко от 3 години; и
- чийто годишен оборот е под 10 милиона евро.

Новите доставчици, които не са получили разрешение от правноносителите, не носят отговорност за нарушаване на авторски и сродни на тях права, ако докажат, че:

- са положили всички усилия за получаване на разрешение от правноносителите; и
- действат експедитивно, след като са получили достатъчно обосновано уведомление от правноносителите, за да преустановят достъпа или за да свалят обектите на закрила от своите уебсайтове.

Ако средният месечен брой на отделните посетители на услугата на новия доставчик надвиши 5 милиона, изчислени въз основа на предходната календарна година, се добавя още едно изискване – за предотвратяване на допълнително качване на обектите на закрила, за които са постъпили уведомления и правноносителите са предоставили съответна и необходима информация.

Цитираната разпоредба дава възможност за заобикаляне на предвидените задължения за получаване на разрешения от правноносителите и съответно за нарушаване на техните права, чрез периодично регистриране на нови дружества – доставчици на услуги за онлайн споделяне на съдържание. Считаме, че за постигане на реална ефективна защита на авторското право и сродните му права в услугите за онлайн споделяне на съдържание, ЗАПСП следва да предвиди гаранции срещу заобикаляне на разпоредбите на закона чрез формални регистрации на нови юридически лица. При определяне на даден доставчик като нов следва да се отчитат фактори като правоприемство с други доставчици, прехвърляне на потребители между доставчици, съдържание на каталога, свързаност между съществуващи/прекратени и нови доставчици и др.

IV. ПО КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ № 4

Необходимо ли е да се въведат в ЗАПСП допълнителни разпоредби, които да гарантират, че авторите и артистите-изпълнители получават подходящи и пропорционални възнаграждения по договорите за използване? Какъв механизъм следва да бъде използван за целта?

Чл. 18 от Директивата се отнася за случаите, когато авторите и артистите изпълнители лицензират или прехвърлят своите **изключителни права** за използване на техните произведения или други обекти. Авторите и изпълнителите имат право да получат подходящо и пропорционално възнаграждение.

ЗАПСП в редица свои разпоредби предоставя гаранции за справедливо възнаграждение, дължимо на авторите и артистите изпълнители **при всички случаи** на сключване на договори за използване на произведения и изпълнения. Чл. 19 от ЗАПСП предвижда правото на автора „на възнаграждение за всеки вид използване на произведението и за всяко поредно използване на същия вид“. Гаранция за справедливостта на това възнаграждение са разпоредбите на чл. 38 от ЗАПСП. Ал. 1 на чл. 38 предвижда, че възнаграждението може да бъде определено като част от приходите или като твърда сума. Съгласно ал. 2 на чл. 38, „когато възнаграждението, определено като еднократна сума, се окаже явно несъразмерно на приходите, получени от използването на произведението, авторът може да иска увеличение на възнаграждението“. Текстът въвежда и гаранция за защита на това право на автора по съдебен ред: „Ако не се постигне съгласие между страните, спорът се решава от съда по справедливост“.

Чл. 41, ал. 3 от ЗАПСП предвижда съответни гаранции за произведенията, създадени в изпълнение на трудово правоотношение: „Когато възнаграждението на автора по времето, през което е създал произведението по ал. 1, се окаже явно несъразмерно на приходите по смисъла на чл. 38, ал. 2, реализирани от използването на произведението, авторът може да поиска допълнително възнаграждение. Ако не се постигне съгласие между страните, спорът се решава от съда по справедливост“.

Глава VII, Раздел V Създаване и използване на филми и други аудио-визуални произведения, чл. 65 предвижда за авторите на аудио-визуалното произведение – за режисьора, сценариста, оператора, а при анимационните филми - и художник-постановчика и за композитора право на справедливо възнаграждение и за всеки вид използване на филма или аудио-визуалното произведение. Възнагражденията се дължат от съответните ползватели и според желанието на авторите могат да се получават чрез продуцента или чрез ОКУП. Допълнително право е предвидено и в ал. 5 за авторите като процент от всеки приход на продуцента, реализиран от използването на конкретното произведение.

Разпоредбите на глава десета „Права на артиста-изпълнител“ от ЗАПСП въвеждат съответни гаранции за справедливостта на възнагражденията, дължими на артистите- изпълнители. Чл. 77, ал. 1 предвижда заплащане на възнаграждения за

вторично използване на вече разгласени произведения. Съгласно чл. 77а при отстъпване на права върху звукозапис, ако възнаграждението се заплаща не под формата на периодични плащания, артистът-изпълнител има право да получава допълнително годишно възнаграждение от продуцента. На следващо място съгласно чл. 78, ал. 3, в договорите, с които се отстъпват права за използване на записани изпълнения на артистите-изпълнители в главни роли в аудио-визуални произведения следва да бъде предвидено и допълнително възнаграждение в процент от всеки бруто приход на продуцента от използването на произведението. Специален механизъм за определяне на справедливо възнаграждение за случаи, когато продуцент на аудио-визуалното произведение има качество на телевизионна организация, е предвиден в чл. 78, ал. 5 от ЗАПСП.

Съществуващите механизми за гарантиране на справедливите възнаграждения за авторите и артистите при отстъпване на права използване на техните произведения и изпълнения, отчитат свободата на договаряне на страните, съобразно разпоредбата на чл. 18, пар. 2 от Директива 2019/790, като същевременно предоставят по-широка възможност от текста на чл. 18 от Директивата (който обхваща само договорите за отстъпване на изключителни права за използване) и за допълнителна защита по съдебен ред за правноносителите. С оглед на горното, считаме, че ЗАПСП вече е осигурил изискваното от Директива 2019/790 ниво на защита на правата на авторите и артистите по отношение на справедливия размер на възнагражденията и не е необходимо да се въвеждат допълнителни разпоредби в тази връзка.

В кои секторите считате за уместно да се въведе възнаграждение под формата на еднократна сума?

Действащата правна уредба създава достатъчно гаранции за справедливото определяне на възнагражденията, дължими на правноносителите. Спецификата на конкретните ситуации и договорености между страните биха могла да обосноват различни начини за справедливо определяне на възнаграждението, независимо от конкретния сектор. В тази връзка считаме, че не се налага ЗАПСП да определя ограничен брой сектори, в които единствено да бъде допустимо договаряне на възнаграждение под формата на еднократна сума. По-удачно би било ЗАПСП да посочи сектори, за които по презумпция има възможност за определяне на възнаграждението като еднократна сума, без да се ограничават тази възможност за други сектори.

Определянето на възнаграждението като еднократна сума е подходящо за случаите на отстъпване на права за използване на аудио-визуални произведения, когато продуцентът е телевизионна организация. Спецификите на функциониране на телевизионните организации са такива, че те не могат да свържат получените приходи от дейността си с конкретно излъчено аудио-визуално произведение. Телевизионната програма съдържа множество обекти на авторски и сродни на тях

права. Върху самата програма телевизионната организация има собствени права, сродни на авторското. Не е възможно приходите, реализирани от телевизионната организация да бъдат свързани с конкретен обект на закрила, излъчен в програмата.

Изхождайки именно от тази логика, чл. 78, ал. 5 от ЗАПСП предвижда специални разпоредби за определяне размера на възнагражденията, когато продуцентът е телевизионна организация. В тези случаи артистите-изпълнители в главни роли имат право на „допълнително възнаграждение при всяко използване на произведението от тази организация, като размерът на това възнаграждение се определя съгласно ал. 3, изречения второ и четвърто“⁷. Препратката изрично пропуска изречение първо на ал. 78, ал. 3, което определя допълнителното възнаграждение като процент от брутоприходите на продуцента. Причината за това е посочената по-горе особеност на формиране на приходите на телевизионните организации, която не позволява свързване на конкретни приходи с използване на конкретни произведения.

С оглед на горното считаме, че във всички случаи, когато телевизионната организация има и качеството продуцент на аудио-визуално произведение следва да бъде запазена законовата възможност възнаграждението по договорите с правоносителите да бъде определено като еднократна сума.

Същият принцип следва да се прилага и в случаите, когато телевизията сключва договори за превод и дублаж на аудио-визуални произведения с преводачи и артисти- изпълнители.

Колко често следва да се предоставя информация за използването на обектите на закрила?

Според параграф 1 от чл. 19 на Директивата авторите и артистите изпълнители следва да получават не по-малко от веднъж годишно и с оглед на особеностите на всеки сектор актуална, относима и всеобхватна информация за използването на техните произведения и изпълнения от страните, на които са отстъпили по своите права, особено по отношение на (i) начините на използване, (ii) реализирани приходи от използването и (iii) дължимото възнаграждение.

Директива 2019/790 посочва, че предоставянето на отчети трябва да се осъществява най-малко веднъж годишно. С тази периодичност е въведена към днешна дата отчетността в ЗАПСП по отношение на авторите и артистите-изпълнители на главни роли в аудио-визуалните произведения.

---

⁷ Чл. 78, ал. 3 гласи: „Договорите по ал. 1 с артистите, изпълняващи главни роли, предвиждат и допълнително възнаграждение в процент от всеки бруто приход на продуцента от използването на произведението. Възнаграждението им се заплаща, съгласно уговореното, от продуцента или от съответните ползватели. Когато възнаграждението им се заплаща от съответния ползвател, продуцентът е длъжен да предвиди това в договорите, които сключва за използване на произведението. Ако възнаграждението не е било уговорено, то се определя съгласно споразумение между сдруженията на актьорите, от една страна, и продуцентите или техни сдружения, от друга страна.“

Считаме, че установяването на такава периодичност по закон е подходящо и е в съответствие с задължителната финансова отчетност на предприятията. Съгласно Закона за счетоводството всички действащи предприятия съставят и публикуват финансови отчети на годишна база. Следва да се запази договорната свобода на страните да уговорят и друга периодичност, като така се отчетат всички специфики на конкретните отношения между страните, обектът на авторскоправна закрила, спецификите на неговото използване и реализирането на приходи от това използване. Предвиждането на по-честа периодичност за предоставяне на информация по закон и общо ще е ненужно и ще създаде прекомерна административна тежест за ползвателите.

Както вече посочихме по отношение на аудио-визуалните произведения ЗАПСП вече е въвело изискване за отчетност от страна на продуцента на годишна база, съобразно предвиденото в Директива 2019/790. Съгласно чл. 66 от ЗАПСП продуцентът на аудио-визуално произведение по искане на авторите на филма им предоставя най-малко веднъж годишно сметка за приходите от всеки вид използване на произведението. Чл. 66 е приложим и по отношение на артистите, изпълняващи главни роли в аудио-визуално произведение. В този смисъл е чл. 84 от ЗАПСП, който предвижда чл. 66 да се прилага и по отношение на лицата по чл. 78, ал. 3 от ЗАПСП.

В кои сектори е уместно да се въведат специални изисквания за прозрачност и какви да бъдат те?

Считаме, че съществуващите разпоредби за прозрачност в ЗАПСП по отношение на авторите на аудио-визуални произведения и артистите, изпълняващи главни роли, биха могли да бъдат запазени и ще съответстват на изискването на чл. 19 от Директивата. Съгласно параграф 1 от чл. 19, е от съществено значение да бъдат отчетени особеностите на телевизионния сектор. Пак според параграф 1 информацията, която се предоставя трябва да е релевантна (относима) към използването на произведението и изпълнението. Важно е да обърнем внимание, че приходите, според параграф 1, за които се отнася задължението за прозрачност, не са приходи общо на ползвателя, а тези, които са конкретно свързани с използването на обекта на авторскоправна закрила. В този смисъл е и съображение 75 от Директивата.

Следва да бъдат предвидени някои изключения от общите изисквания за предоставяне на информация, когато радио- или телевизионни организации са ползватели. Радио- и телевизионните програми съдържат множество обекти на авторски и сродни на тях права. Освен това върху самата програма излъчващата организация има права, сродни на авторското. Приходите, реализирани от радио-/телевизионната организация са общи и са нерелевантни за отделните обекти, включени в програмата. Самите приходи на излъчващите организации са видни от публикуваните Годишни финансови отчети. Приходи от отделен обект, включен в програмата не могат да бъдат обособени.

Подаването на информация, по-детайлна от тази, която се публикува в търговския регистър, ще бъде на първо място нерелевантно към използването на конкретните обекти на авторскоправна закрила, включени в програмата, ще създаде непропорционална административна тежест и ще води до разкриване на голям обем информация, която представлява търговска тайна. Законодателното въвеждане на непропорционален подход може да доведе до влошаване на конкурентната позиция на излъчващите организации, както и да създаде предпоставки за забранени споразумения и забранено разгласяване на производствени или търговски тайни по смисъла на Закона за защита на конкуренцията.

С оглед на горното, считаме, че е наложително в ЗАПСП да бъде предвидено, че излъчващите организации имат право да уговорят с артистите – изпълнители в главни роли и авторите на аудио-визуални произведения, продуцирани от излъчващата организация, получаването на актуална и релевантна информация за използването на техните произведения и изпълнения.

Излъчващите организации предоставят пълна информация на организациите за колективно управление на права, съобразно изискванията на чл. 94п¹ ЗАПСП⁸ и договорите с ОКУП и в съответствие с Директива 2014/26/ЕС.

По отношение на радио- организациите следва да е ясно, че те нямат задължение да предоставят отчет на автори и артисти-изпълнители на база индивидуални договори за използването от тях произведения и изпълнения.

Как следва да се иска информация за използването при последващо лицензиране на произведението или изпълнението?

В съображение 77 от Директива 2019/790 е посочено, че „колективното договаряне следва да се разглежда като вариант за съответните заинтересовани страни за постигане на споразумение по отношение на прозрачността“. С оглед на предоставената от директивата възможност считаме, че би било удобно както за ползвателите, така и за правноносителите, в случаите когато за съответен вид използване има регистрирана ОКУП, отчетите за използването да бъдат предоставяни чрез ОКУП. ОКУП биха могли да предоставят на ползвателите цялата необходима информация за използването на дадено произведение и приходите, реализирани от това използване,

---

⁸ Чл. 94п1. (1) Ползвател, който е сключил договор с организация за колективно управление на права, предоставя наличната при него информация, необходима за събирането, разпределението и изплащането на сумите, дължими на носителите на права.

(2) Форматът на отчетите и сроковете за предоставянето им се определят предварително от организацията за колективно управление на права в зависимост от отстъпените права и начините на използване или се определят в договора с ползвателя, като се отчитат добрите практики, данните от публичните регистри, както и друга публично достъпна информация.

на база на данните от отчетите, които ползвателите предоставят на ОКУП. Възприемането на подобен механизъм би оптимизирало процеса и би намалило административната тежест върху ползвателите.

В закона следва да бъдат предвидени изрични задължения за ОКУП и правноносителите за запазване на поверителност (конфиденциалност) на информацията, предоставяна във връзка с отчетите, така че да не се влоши конкурентната позиция на ползвателите и да се предотврати създаването на условия за нарушаване на конкуренцията, както и за използване на информацията само за целите на чл. 19 от Директива 2019/790.

В кои случаи административната пречка за изпълнението на задължението по чл. 19 би била непропорционална на генерираните приходи? Да се ограничи ли и в каква степен задължението за прозрачност в тези случаи?

В съображение 77 от Директива 2019/790 изрично е посочено, че „държавите членки следва да вземат предвид особеностите на секторите с различно съдържание, като тези на музикалния сектор, аудиовизуалния сектор и издателския сектор“. В тази връзка чл. 19, пар. 3 от директивата посочва, че в надлежно обосновани случаи, в които произтичащата от задължението за предоставяне на информация административна тежест би станала несъразмерна с оглед на получените от използването на произведението или изпълнението приходи, задължението е ограничено до видовете и нивото на информация, която може разумно да се очаква в такива случаи.

Както посочихме по-горе, радио- и телевизионните програми съдържат множество обекти на авторски и сродни на тях права. Освен това върху самите програми излъчващите организации имат права, сродни на авторското. Не е възможно да бъдат изведени приходите, реализирани от радио-/телевизионната организация във връзка с конкретни обектите, включени в програмата. При тази особеност на формиране на приходите, ако бъдат задължени радио- и телевизионните организации да предоставят на авторите и артистите отчет за приходите, те на практика ще следва да предоставят почти цялата си търговска информация. Това би представлявало непропорционална административна тежест, което съгласно директивата е основание за освобождаване от задълженията за отчетност.

По какви критерии да се определя дали приносът на артиста или изпълнителя е незначителен? Да се ограничи ли и в каква степен задължението за прозрачност в тези случаи?

Съгласно чл. 19, пар. 4 от Директива 2019/790 задължението за предоставяне на информация не се прилага, когато приносът на автора или артиста-изпълнител е незначителен спрямо цялостното произведение или изпълнение. В тази връзка, считаме, че е наложително да се запазят правилата за отчетност по отношение на филмите и другите аудио-визуални произведения.

Предлагаме по отношение на отчетността за приходите от използване на филми и други аудио-визуални произведения, да бъде запазена действащата разпоредба на чл. 66 от ЗАПСП, съгласно която отчет за приходите се предоставя на авторите на филма/аудио-визуалното произведение и на артистите, изпълнители на главни роли (чл. 84 във връзка с чл. 66 и с чл. 78, ал. 3 от ЗАПСП) веднъж годишно.

В допълнение следва да бъдат предвидени изключения от задължението за предоставянето на отчет на авторите за следните случаи:

- лица, които осъществяват функции на режисьор, сценарист, оператори или друго лице, което би могло да бъде определено като автор на аудио-визуалното произведение, но това лице не участва в определянето на окончателния вариант на произведението;

- дадено лице е автор само на отделни части от съставно произведение (напр. сериал), тъй като приносът на такова лице към цялото произведение следва да бъде определен като незначителен;

- даден автор е започнал работата по филма/аудио-визуалното произведение, но завършването му е осъществено от друго лице (в тези случаи отчет следва да се предоставя само на лицето, с което е завършено произведението, тъй като то е взело решението за окончателния вариант на произведението).

Какви изменения да се направят в чл. 38, ал. 2 ЗАПСП, за да съответства на чл. 20 от Директивата?

Както посочихме по-горе, чл. 38, ал. 1 от ЗАПСП дава възможност за определянето на размер на възнаграждението като процент от приходите или като твърда сума. Когато възнаграждението е определено като еднократна сума, чл. 38, ал. 2 от ЗАПСП предоставя на възможност за увеличение на възнаграждението, в случай че получената сума се окаже несъразмерна на приходите, получени от произведението. За реализиране на това право ЗАПСП предвижда и възможност за съдебна защита. Считаме, че посочената уредба напълно изпълнява изискванията на чл. 20 от Директива 2019/790, с оглед на което не се налагат допълнителни изменения в ЗАПСП.

В допълнение обръщаме внимание на предвидената в ЗАПСП допълнителна защита на интересите на автори и артисти-изпълнители в главни роли във филми и други аудио-визуални произведения.⁹

Разпоредбата на чл. 20 от Директива 2019/790 е приложима при липсата на споразумение за колективно договаряне, докато разпоредбите в ЗАПСП не включват изключения при колективно договаряне към момента.

---

⁹ Чл. 65, ал. 1 и 2, чл. 78, ал. 3 от ЗАПСП

В кои случаи следва да се счита, че договореното възнаграждение е несъразмерно?

Считаме, че договореното възнаграждение може да бъде определено като несъразмерно, когато произведението/изпълнението е било реализирано търговски по начини, които не са били взети предвид при сключване на договора за използване на съответния защитен обект.

Съществува ли в България орган, който да бъде натоварен с разглеждането на споровете по чл. 19 и чл. 20 от Директивата? Ако е необходимо създаването на нов орган, какви да бъдат мястото и структурата му?

Отговарят ли правилата в Закона за медиацията и Правилника на Арбитражния съд при Българската търговско-промишлена палата на целите на чл. 21?

Съгласно чл. 21 от Директива 2019/790 „спорите относно задължението за прозрачност по член 19 и механизма за приспособяване на договорите по член 20 могат да се отнесат за решаване чрез доброволна, алтернативна процедура за извънсъдебно решаване на спорове“. Считаме, че медиацията отговаря на тези изисквания. С оглед на специфичната материя на споровете за прозрачност и адаптиране на договори, за съдействие биха били необходими специални знания и опит в областта на авторското право и сродните му права. В тази връзка предлагаме съдействието да се осъществява от медиатори, вписани в единния регистър на медиаторите по чл. 94ш, ал. 1 от ЗАПСП, доколкото законът поставя изискване тези лица да разполагат със специални знания в областта на авторското право и сродните му права.

Да транспонираме ли изцяло или частично предвидените в чл. 22, параграф 2 от Директивата специални правила за разваляне на договорите?

Предвиденото в чл. 22, пар. 1 от Директива 2019/790 „право на оттегляне“ вече съществува в ЗАПСП. Съгласно чл. 39, ал. 1 от ЗАПСП „Ако в договора, с който се отстъпва изключително право, не е уговорен срок, в който ползвателят е длъжен да започне използването на произведението, авторът може да развали договора, ако използването не е започнало в двегодишен срок от сключването му или от деня на предаването на произведението, когато това е станало след сключването на договора“. Предвидените в чл. 22, пар. 2 от директивата специални разпоредби относно упражняването на това право са ориентирани към практическото приложение на разпоредбата и е уместно да бъдат транспонирани в ЗАПСП.

А) Какви да бъдат специалните разпоредби за различните сектори и отделните видове произведения и изпълнения?

Б) Какви произведения и други обекти на закрила, които обичайно са резултат от приноса на няколко автори или изпълнители, е подходящо да бъдат изключени от обхвата на механизма за разваляне на договорите?

Необходимо е да бъдат въведени специални правила относно филмите и другите аудио-визуални произведения. Това са произведения, които са резултат от усилията на голям кръг автори (режисьори, сценаристи, оператори, композитори, сценографи, дизайнери и много други) и артисти-изпълнители. Упражняването на правото на оттегляне/разваляне от едно или повече от тези лица, не би освободило аудио-визуалното произведение за търговски обмен, тъй като правата на останалите автори и артисти, участвали в създаването му, се запазват. Освен това върху аудио-визуалното произведение собствени права, сродни на авторското, има самият продуцент. Дори всички права, отстъпени на продуцента от авторите и артистите-изпълнители да бъдат оттеглени, той запазва собствените си права и аудио-визуалното произведение няма да може да бъде предоставено за ползване на трети лица без неговото съгласие. Считаме, че упражняване на право на оттегляне по отношение на аудио-визуалното произведение би довело единствено до по-голяма неяснота и невъзможност за използване на произведението.

Следва също да се обърне внимание, че с оглед на големия брой лица, ангажирани в създаването на едно аудио-визуално произведение, търговската му реализация би била много трудна, без участието на продуцента, на който всички автори и артисти отстъпват правата си, за да може той от своя страна да ги преотстъпни общо на трети лица ползватели.

В) За кои сектори и видове обекти на закрила е уместно да се предвиди, че правото на разваляне на договора може да се упражни само в определен времеви период?

С оглед осигуряване на правна сигурност считаме, че е уместно въвеждане на преклузивен срок за упражняване на правото на оттегляне при всички случаи.

Г) Да се включи ли възможността за отмяна изключителния характер на договора вместо развалянето му?

Предвиждането на възможност за отмяна на изключителния характер на прехвърлянето вместо пълното оттегляне на правата, предоставя повече правни възможности, което би могло да бъде единствено от полза за страните в правоотношението, с оглед на което подкрепяме въвеждането на тази възможност.

В заключение на изложеното по-горе, бихме искали да обърнем внимание, че транспонирането на Директива 2019/790 в българското право ще бъде сложен процес, засягащ интересите на редица субекти. В тази връзка считаме, че правилното транспониране на директивата е необходимо да бъде сформирана работна група.

АБРО апелтира за създаване на такава работна група и изразява готовност и желание да вземе участие в нея, като подпомогне работата ѝ с експертните си познания и опит.

С уважение,

Анна Танова

Изпълнителен директор

Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори – АБРО